

Hind 10 senti.

KIEVAIDIK

„Tähine taevast minu kohal ja kõlbline
säädis minu sees.“

Tartus

AR
R

F. F. Krentzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

№ 3

Detsember 1928

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus

Romain Rolland: Tolstoi elu.

Tõlkinud K. Martinson. Tolstoi pildiga. 178 lk.

Hind 2 kr., kalingurköites 3 kr. 50 s.

Suurvaimu elu on alati huvitav, lohutav, õpetlik. Ning seda võibki mõista see, kes vaimult talle võrdne. Ning R. Rolland on Tolstoile kongeniaalne.

„Seda, mida tundis meie instinkt, ilma et oleks saanud seletada, on meie mõistusel nüüd vaja tõestada“ ning sel psühholoogilis-esteetilisel tõlgitsusel hargneb meie ees suure vene kunstniku ning mõtleja hingeelu ta tööde ilmumise järjekorras.

See teos on Prantsusmaal ilmunud juba mõnesteistkümnes trükkis ja tõlgitud Saksa, Soome, Vene ja teistesse keeltesse. On vaevalt haaravamalt kirjutatud Tolstoi elulugu, mis annab ühtlasi vaimuka ja selge ülevaate kõigi Tolstoi teoste üle.

Tellida võib otse Eesti Kirjanduse Seltsilt Tartu, Lai tänav 35. Raha ette saades kannab selts raamatu saatekulud.

- Rahvalik-arstiteaduslik kuukiri

„Tervis“

on ainuke omasarnane Eestis, mis käsitab küsimusi tervishoidlikul alal kõige laiemais piires.

„Tervis“ selgitab iga juhtuva haiguse ja annab nõu kuidas tuleb hoolt kanda oma tervise eest.

„Tervist“ peavad lugema kõik, kes oma tervist kõrgelt hindavad.

Noored, lugege kõik „Tervist,“ ja soovitage
teda oma sõpradele.

„Tervise“ hind:

1 kuu peale	Kr. 0.25.	„Postimehe kaasandena	Kr. 0.20.
3	„ „ 0.75.	„ „	„ 0.60.
6	„ „ 1.35.	„ „	„ 1.20.
12	„ „ 2.50.	„ „	„ 2.40.

„Tervise“ tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja omad tellimiste vastuvõtjad kogu maal.

„Tervise“ talitus: Tartu, Jaani 11.
Telef. 80.

Noored maal ja linnas, pidage silmas, et:

1. Sõnavara laos Tartus (nüüd uutes ruumides — Rüütli 11, tel. 1001) on **kõige täielikumas valikus** saadaval: Eesti Kirjanduse Seltsi, K.-Ü. „Looduse“, O.-Ü. „Noor-Eesti Kirjastuse“, K.-Ü. „Otava“, E. K.-Ü. „Postimehe“, T. E. K.-Ü. „Päevalehe“, K.-Ü. „Rahvaülikooli“, Soome Kirjanduse Seltsi, O.-Ü. „Werner Söderströmi“, „Sõnavara“ ja kõikide teiste Eesti ja Soome suur- ja väikekirjastuste väljaandeid, olgu need õpperaamatud, ilukirjandusliku sisuga või teised, — **kirjastuse hindadega ja -müügitingimustel.**
2. Oma 10-aastase tegevuse ajal kogutud kogemustega on Sõnavara oma sõpradeks suutnud võita silmapaistvama osa Eesti haritlaskonnast — lootes seda eriti noortelt.
3. **Kõik** Eesti omariikluse kestel ilmunud vabaharidustöö **käsiraamatud** ja nimelt:
Faguet — **Kuidas lugeda.** Kr. 1.50
Kubjas — **Õpiringid.** —.75
Richardson — **Raamatute valikust.** „ 1.—
Smiles — **Läbikäimisest raamatutega.** —.25 Kokku Kr. 3.50.

väärtuses, missuguseid on endast mõistetavalt kohustatud kõik noored juba enne teiste raamatute koguse hankimist muretsema — on ilmunud ainuüksi „Sõnavara“ kirjastuse väljaandel. **Tellimised adresseerida lihtsalt: „Sõnavarale“ — Tartu.**

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri.

№ 3

VI aastakäik

1928/29.

Mida võib praegune noorsugu teha keeleuuenduse hääks? ¹⁾

„Kevadikule“ kirjutand mag. phil. JOH. AAVIK.

Lis on keeleuuendus ja mida see pyyab, seda, arvan, ei tarvitse siin enam hakata pikemalt seletama. See on vist kyll kõigile noorile kyllalt tuttav. Samuti on kõik teadlikud ka neist eesmärkidest, mille poole keeleuuendus suundub, nimelt keele suurema rikkuse ja ilu poole.

Siin toonitetagu sissejuhatuseks vaid seda tähtsat asjaolu, et osa, ja suurgi osa keeleuuendusi on juba tegelikult läbi läind ja ametlikku tunnustust leidnud, nii i-mitmused, i-superlatiiv ja palju uusi sõnu. Kuid see on ikkagi alles osa. Ja osaga ei saa leppida ega piirduda, sest teine osa, mis vahest veelgi suuremgi osa, on alles ees, alles läbi minemata. Jah, veel palju ilusaid võitusi on eesti keele arengul ees, tal

on omandada veel terve rida uusi lisaväärtusi, ja neid võib omandada, kui aga tahetakse.

Senniste saavutustega piirduda oleks peatuma jääda poolele teele. Seepärast yha edäsi veel keele arendamise, rikastamise ja uuendamise teel!

Jah, kas aga tahetakse? Seep see viletsus ja õnnetus ongi, et vanem sugupõlv tahab leppida sellega, mis senni on saavutet. Siit saadik ja kaugeemale mitte enam! See tuleb sellest, et vanemas, kypsemas eas inimese vaim hakkab nagu tarduma, kivistuma ja muutub seetõttu vähem vastuvõtlikuks kõige uuele: ollakse rahul sellega, mis kord omas nooruses on omandet. See on vanade juures loomulik nähtus ja seega teataval määral andeksantav paratamattus. Päälegi on nemad omal

1) Autori kirjaviis muutmata.

ajal, omas nooruses pidand leppima veelgi vaesema ja viletsama keelega. Seepärast on neile keele praegune areng suur ja hää kyllalt, nii et neile ei näi vajadust veelgi täielikuma ja parema järele. Kuid nii väga kui meie kohus ongi austada vanemaid inimesi, kel muidugi on oma suured teened eesti kultuuri loomises, ei tarvitse me ometi alistuda nende loomulikule ja paratamatule kalduvusele kinni pidada vanast, sest see oleks arenemise seisak ja tardumus, vaid peame oma korda keele arengut edasi viima, niisama palju edasi praegusest kui vanad omal ajal praeguseni.

Uuendused, mille ymber praegu võitlus kõige ägedamini keerleb alalhoidlaste ja uuen- duste vahel, on ortograafia alal y (ü asemel), morfoloogia alal -nd (pro -nud), -tet (pro -tatud), pääle- selle veel -lle ja -ttuskõrvalrõhulise silbijärel („poega- delle, suremattus“) ja kõige uuemaist -like (pro -likkude, näit. „õnnelike, ametnike“) ja -maks (tege- maks, lugemaks — et teha, et lu- geda) ja lõppeks paljude uute sõnade soe- tamine, eriti kunstliku loomise teel. Viimast — kunstliku sõnade loomise kysi- must käsitletakse üksikasjaliselt nende ridade kirjutaja raamatus „Keeleuuen- duse äärmised võimalused“. Säär näi- datakse, et meil tuleb eesti keele soe- tada vähimalt veel umbes 500 uut juursõna. Osa neist saab rahvamurdeist ja soome keelest, aga suur osa tuleb luua kunstlikult — muud teed enam yle ei jää. Tähen- detagu, et osa kunst-

likult loodud sõnu on juba tegelikult läbi läind (roim, laip, relv, veendumus), seega on see sõnade loomisme- tood tegelikult eluvõimeliseks osutund.

Mis puutub uutesse alles kasutamata sõnalaenudesse soome keelest, siis võib leida nende (kuigi alles osalise) nime- kirja nende ridade kirjutaja brošyyrist „Soome-Eesti hõimlus ja keeleuendus“ ja ka ajakirjast „T. T. K.“ nr. 1.

Kõige selle tege- likuks läbiviimi- seks võib praegu- ne eesti noorsugu suuresti, otse ot- sustavalt kaasa mõ- juda ja kaasa ai- data.

Kuidaviisi?

Esiteks juba pel- ga (palja, ainsa) oma poolehoiuga, sympatiseerimise- ga keeleuenduse- le. Juba see tähen- dab palju. See teeb, et on yha kasvav lugejas- kund, kes on hää- tahtlik, salliv, soo- dustav uuendusile, kes neid meeledi näeb ega neile vastu ei tõrgu. Kirjanike juures annab see end kohe tunda ja nad jul- gevad ja pyyavad siis yha roh- kem tarvitada uuen- dusi.

Joh. Aavik.

Ka võib ka otsesemalt, aktiivsemalt tegutseda keeleuenduse hääks, kõige- päält seega, et ise tarvitatakse uuen- dusi (y, -nd, -tet, -like, -lle, -ttus, -kund) igal -juhusel, kus see vähegi võimalik. Öeldakse, et koolis ei lubata: uendusile tehakse õpetaja poolt puna- sed kriipsud alla, vähendatakse numbrit ja võib olla antakse noomitus veel päälegi, kui õpetaja eriti uuenduste põhimõtteline vastane. Ent säärane surve maksab ju ainult mõningate kiri- tööde kohta, sellaste mis tuleb õpeta-

jale anda läbi vaadata, ja hinnata, ja neid ei ole ju nii palju. Suuremat osa kodus ja kooliski tehtavaid ylestähendusid ei jõua ükski õpetaja kontrollida. Pääleselle jäävad kontrollivabaks ka kõiksugu isiklikud märkused, kirjutused ja kirjavahetus.

Aga ka õpetajaile näidatavais kiritõis tuleb uuendusi katsuda tarvitada. Tuleb lihtsalt õpetajaile näidata oma keelelist meelsust. Kui õpetajad ja kogu vanem sugupõlv näeb, et noorsoo enamik on uuendusmeelne ja pooldab, koguni tarvitab keeleuuendust, siis hakatakse ses juba nägema yldist, massilist kalduvust ja ajavaimu, mida peab arvestama. Siis on ka ametlike võimude poolt rohkem loota järeleandmist ja vastutulekut. Ykski valitsus ju ei või kauemat aega risti vastu toimida yldmassi meeolule, tahte ja veendumusile.

Seejuures, et võtta õpetajailt relvad, tuleb hoiduda harilikest õigekeelsusvigadest. Sest muidu võib õpetaja öelda, et „vaadake, uuendusi tarvitate, aga harilikku keelt ei oska, labaseid keelevigu teete“. Kui õpilase kirjalikud tööd on muidu korralikud ja rahuldavad sisult ja keelelt, või koguni hääd, siis mõnede uuenduste eest ometi ei lasta kedagi läbi kukkuda ega jäeta teiseks aastaks. Igatahes uuenduste tarvitamine kohustab: see kohustab yldse paremini oskama eesti keelt ja eeldab ka teatavat kangelaskust, julgust oma veendumusi näidata, nende eest välja astuda ja nende pärast tarbe korral kannatadagi.

Edasi, võiksid aktiivsemad ja veendunudamad veel sellega edendada keeleuuendust ja keelelist arengut, et katsumaks sellele poolehoidu võita oma kaaslaste keskel, asutada keelelisi ringe, korraldada referaate keelekysimuste ja eraldi uuenduste yle, välja anda käsi-kirjalisi ajakirju, kus tarvitetak uundet keelt.

Ja lõppeks, mis eriti tähtis, tuleb lugeda keeleuuenduslikku kirjandust, sest esiteks sellega toetatakse seda, teiseks õpitakse säält uuendusi paremini tundma, sest muidu võib juhtuda, et kyll uuendusi tarvitetakse, aga valesti, ebakohaselt. Ja mitte yksi uuendusi, vaid

yldse keele kysimusi, õigekeelsust, keelekultuuri tuleb harrastada. Meil on keeleoskuse tase yldse alles madal. Selle all kannatab ka kirjandus. Olen sageli rõhutanud seda päält näha paradoksaalist mõtet, et meil enne ei tule tõsiselt hääd kirjandust, kui keel ja selle oskus meie haritlaskunnas on arenend tarvilisele kõrguselle. Praegused kirjanikud ei oska veel hästi eesti keelt, nad teevad vigu, mõni kord otse jämedaidki vigu. Ei jaksa seda keeleoskust anda ka meie praegune keskkool. See oleneb pääasjalikult meie yldisest madalast keelelisest tasemest väljaspool kooli (kirjanduses, ajakirjanduses, igapäevases elus), millest ka koolil on raske end kõrgemalle upitada, aga osalt ka koolist endast: säälg ei panda kyllaldast rõhku keelele, õigekeelsuselle ja selle oskuselle. Nii veel lähemal aastail saavad koolist välja tulema õpilased, kes eesti keelt sugugi paremini ei oska kui meie kirjanikud, kes, olles veneaegsest sugupõlvest, koolis yldse on väga vähe eesti keelt õppind. Õpetajad, juhatajad, ministeeriumi ametnikud on ka suuremalt osalt veneaegse sugupõlve mehed, kes ei tunne niisuurt vajadust peenema õigekeelsuse järele ega võta seepärast seda nii teravalt. Siin tuleb arusaajamal ja tundelisemal noorsoo elemendil ise hakata seda tõsiselt harrastama ja sellega tegutsema. On kord koolis sellane huvi ja harrastus ärgand, siis loodetavasti jätkatakse seda pärastises elus seda suurema eduga. Sest see keeleline ja keeleuuenduslik harrastus ei pea jääma ainult kooliõpilase nähtuseks, mingisuguseks sellaseks, mida vastased võiksid nimetada „noorsoo tuhinaks“, vaid see tuleb koolist ellu kaasa viia, ka järgnevail eluaastail sellele truuks jääda.

Kui aasta viie pärast praegune keskkoolinoorsugu on kooli selja jätanud ja yliõpilastena, ametnikena, või ykskõik mis elukutse ja tegevusega isikutena siirdund täiskasvanute ridadesse, kelledena neil on palju suurem mõju, siis on seega meie seltskunda ja kogu rahvasse juure ilmud uus element, uus tegur, mis ei jäta oma mõju avaldamata avalikku arvamisse, muutes

selle soodsamaks keeleuudendusele ja yhes sellega keele kõrgtaseme saakiirendades seega selle võidukäiku ja bumist.

Elujõud.

Prof. J. M. Verweyeni järele V. ERM.

ogu elavas looduses valitseb võimas alateadlik tungjõu, võimu ja iseseisvuse järele. Kuid muude hulgas ainult inimesel on võimalik teadlikult elu säädusi tunnetades ja nende järele talitades taotleda nende tungide teostamist.

Elujõud kui elusaadus on keerukas ja kõikuv mõiste, mida väga mitmeti võib tõlgitseda. Ta sisaldab kaks poolt: füüsilise ja vaimlise, mis peaksid olema harmoonilises kooskõlas. Kuid lihasjõud ja ajujõud võivad olla üksteisega hoopis vastupidises vahekorras. Spordiosavus ei käi alati käsikäes hingesuurega, toores loodusjõud vaimlise loomismõimega.

Milles seisab siis tõeline elujõud, tõeline elu intensiivsus? See on omaette probleem, mille lahenduskatsed on viind mitmesuguseile tulemusile, ent mis siiski näib olevat lahendamata.

Nagu nimetatud, elujõud avaldub kahel kujul: keha ja hingejõuna. Mõlemad võivad olla vastupidises vahekorras üksteisega. Võimas vaim ent on aga see, kes ka oma kidurast kehast suudab midagi kujundada, et ta võiks olla vähemalt vaimliste jõudude baasiks.

Kõigi vaimliste võimete seast on tahtejõud ja karakteri kindlus eriti tähtsaks, õieti oluliseks tingimuseks iga ürituse õnnestumisel elu loovtöös. Kus puudub pidevus, hool, julgus ja teotahe, sääal puudub tähtsam elu põhialus. Tugev tahe ei või asendada mõistuse lünke¹⁾, ega muid väärtuslikke hingeomadusi, küll aga soodustada olemasolevate jõudude sihipeärasat ja edukat kasutamist. Teadlik kinnipidamine kord

1) Tühikoht, puude.

omaksvoet sihist — konsekvents — ei ütle veel et siht oleks väärtuslik, kuid elu seisukohalt see võib olla ikkagi viijakam kui loid tegevusetus väärtusliku põhisihi alusel. Kes mõtleb või isegi elab mingi eksituse järjekindlalt lõpuni, võib olla ausam ja lõplikult saavutusrikkam tõe teener, kui poolelpeel peatuv tõe eestkostja. Isegi roimarid võivad nende elu eksisihi seisukohalt vaadatuna oma tahtesitkusega jätta võimsama mulje kui jõuetud logaridid, kes otsustamisvõimetult lõpmata kõiguvad väärtuste ja ebaväärtuste vahel.

Enamasti on see nii, et ikka puudub inimesel kas suursugune meelsus ja õilis eesmärk või jälle otsusevõime ja teotahe, püsivus. Need on nagu vaenulikud elemendid, mis üksteist välja suruvad. Kuid seesmiselt tõesti väärtuslik iseloom ühendab endas nii meelsuse kui teo. Ning karakteri kindlus kaitseb inimest juhuslikkude silmapilgutujude ja ihade vastu, mis mõnikord võivad olla otse saatusliku tähendusega. Ka ainuke eksisamm võib hävitada inimese õnne . . . Aga karakteri kindlus võib saada ka paheks, kui ta tarretusse kaldub, inimese vaimuerksuse ja arenemisvõime minetab. Isemeelsus on vaid karakteri karrikatuur, eriti sääal, kus sõge fanatism arengu õigustest ei hooli ja võitluse ning vägivallaga elu loovaid jõude kord omaksvoetud rõõpaspais katsub hoida. Tuleb hoiduda kohanemast ajavaimule, ümbruse mõjule ja peab seda siiski tegema kui käsivad sügavam arusaamine ja uued elu nõuded. Peab talitama oma parema äratundmise järele, ega laskma end juhtida avaliku arvamise tuulelipust.

Elu nõuab kindlat, kuid ühtlasi elastilist ja arenemisvõimelist iseloomu, mis uute elu ilmutuste ees alati lahti seisaks, ent ühtlasi oma põhiloomu ja

kindluse säilitaks. Kus pimesi ainult kõike uut jälgitakse, seal ähvardab pääliskaudsus vastupanuvõime kadu. Aga kus ainult olemasolevast kinni peetakse, seal ähvardab tardumine.

Meie olemasolu tahtevõimas kujundus saavutab oma hariastme ja a t a v a s elujuhtimise põhimõttes. Selle all tuleb mõista tahtet kasvada, end ületada nii füüsilise kui vaimlise inimesena. Sarnane seesmine valmisolek väljendab elujaatamise kõrgeimat astet, ja eelistust Ei ees. Ning Ja ja Ei, optimism ja pessimism võitlevad kõikjal, kõigis olemasolu küsimusis ülivõimu pärast. Kumb võidab, sellest oleneb ka elu saavutuste laad ja väärtus. See määrab kogu elu. Ent see oleneb suurel määral temperamendist.

On nõrku, lodevaid jaatajaid, kel vaid harva on julgust ja jõudu midagi eitada, midagi maha kiskuda. Nende vastandid jälle on sünnipärased eitajad, negativistid, kel ainult harva jätkub hingejõude tõusta jõulise jaatamiseni. Ikka nad tuhnivad elu varjukülgedes, virisevad inimlikke nõrkusi ja kurjust päevavalgele kiskudes, maailma ja inimolemuse vastolusid esile tõstes.

Jah, — eitada, kahelda ja kritiseerida on mõnus ega nõua see mingit vaimlist pingutust ega tahtejõudu. Kuid väärtust ja kaalu on eitamisel ainult siis kui ta põhjeneb mingile kõrgemale jaa-

tamisele. Eitamist peab põhjendama mingi elukäsitlusega, mis inimese jaatamist kannab.

Elukunstnik olla tähendab jaatamisvõimet kõikjal varul hoida, elu ülesehituse tahtet põhitoonina ka seal maksvusele viia, kus lammutamine kõrgemate väärtuste põhjal kästud oleks. Elujaatav inimene võidab endas kõik vastolud ja takistused mis kahjulikud ta seesmiselle kasvamiselle, kuna pessimist neile alistub. Ning kriitika, vasturääkimine, mõtte ja usu, tunde ja tahte vastolud rõhuvad, kibestavad ühte hinge põhjani, rikastavad ja elustavad teist, kes nende kaudu õpib võitma puudusi, raskusi ja proovima oma jõude. Kui välisilm oma karmusega teda rõhub, kaitseb teda seesmine enesekindlus, ja jaatav elukäsitlus. Saatuse löökide vastu on ta seesmiselt alati kaitstud. Saatuse tormid pakuvad talle vaid võimaluse mõõta oma olemuse sügavust, proovida oma hingelist vastupanu jõudu ja ergutada loomisvõimet. Löövad ka välgud ta elupuusse, siis läheb ta seesmiselt tugevana ja püstipäi surma.

Elada tähendab kannatada, seepärast on elu vääritu, — ütlevad kõigil aegadel nõrgad ja saamatud. Elu on kannatus, seepäast maksab elada, — lausuvad tugevad ning mõõdavad omi jõude võitluses inimliku kurjusega.

A. ELANGO.

Kõik Paide!

Kongressidel on meie noorsoo karskusliikumise arengus olnud suur osa etendada. Nad on olnud hoo ja vaimustuse andjaks. Rohkem kui vastuvõetud resolutsioonidega on nad mõjund peetud läbirääkimistel ja tege- laste omavahelisel kokkupuutel saadud värskete, jõuduandvate muljetega, mis veel hulgal ajal pääle kongressi on elavamale tegevusele virgutand koh- tadel. Mäletame selgesti, kui suur mõju oli ses sihis kahel esimesel noor- soo karskuskongressil (mis olid ühed õnnestunumaid noorsookongresse Eestis

üldse, niihästi osavõtjate arvult kui ettekannete sisult) ja kuidas halvavalt mõjus neljanda kongressi korduv äpardumine (1926. a.).

Ligem noorsoo karskuskongress — järjekorras viies — peetakse teatavasti 27—29. dets. s. a Paides. Miks just Paides, tolles pisilinnas?

— Seepärast, et Paide on maa keskel, kuhu ligipääs kõigile enam-vähem ühe- võrra hõlbus.

— Seepärast, et Paides on eeltöid tegemas tugev kohapäälne organisatsioon Paide ühig. noorsoo liidu näol

— ainukene tänaseni säilund võsu omväägsest koolinoorsoo liitude perest.

Seepärast, et Paides on me tööle kaasa aitamaks karskus- ja noorsooliikumissõbralik õpetajaskond eesotsas meile kõigile tuntud ja lugu peetud dir. A. Reebeniga (oli kaua aega Tartu koolin. liidu vilistlaskogu esimeheks), inspektress pr. A. Söödoriga, algkooljuhataja hr. A. Egloniga ja teistega.

— Seepärast, et Paide on karske Järvamaa vaimlise elu keskkohaks, kus asub ainukene Eesti maavalitsus (eesotsas veendund karsklased hr. rad. J. Sõnajalg, V. Krabi j. t.); kes rahva õnneks pole annud luba ainsamagi joogikoha avamiseks selle maakonna piirides.

Ja — võib olla, ka seepärast, et keskel Paidet asub suurepärane luuleliste varematega vallimägi, kus selgel talveõhtul kuupaiste on veetlevam kui kuskil mujal . . . * * *

Ent mida pakub meile eelolev kongress ise? Mispoolest ta erineb teistest senniolnuist?

— Siin on päevakorras mitu põhjapaneva tähtsusega küsimust. Eelmisel kongressil määritlesime endi sulhte tubakalle ja tantsule, nüüd peame seda tegema kaasaegse kahe teise pahe — kino ja sopakirjanduse suhtes. Peame leidma teid, kuidas tõsta me koolinoorsoo karskusmeelsuse tasapinda, mis viimastel aastatel ilmselt osutand languse tunnuseid, eriti aga, kuidas teha viljakamaks ning elavamaks karskusringide töö, mille kuivuse ja tagajärjetuse üle sageli kuuleme kurdeta. Samuti peame järele kaaluma, kuidas oleks soodsaim edasi tegutseda kooli lõpetand nooril eriti neil algkooli lõpetajail kes jäävad maale oma kodukohta ja sageli otse lämbuvad ümbruse aatevaesuses ning alkoholiaurus. Need on rasked, kuid tähtsad küsimused. Liidu juhatus on referentideks palund rea kogenumaid tegelasi, kuid on tingimata tarvilik, et iga kongressile tulija nende küsimuste üle enne kodus järele mõtleks ja tarvilikku materjali koguks, et referentide ettekandeid läbirääkimistel väärtuslike lisanustega täiendada.

Mainimata ei saa jätta ka seda, et

siin esimest korda eesti noorsookongresside ajaloos referentide hulgas lootus on näha haridusministeeriumi esindajat. Kui see ka sisuliselt tähendaks uue ajajärgu algust haridusministeeriumi ja noorsooliikumise vahelistes suhetes, siis võiksime olla eriti rõõmsad.

Mis eelolevale kongressile annab erilise ilme, on uue tegelaspõlve rohkearvuline esinemine. Noorsoo karskusliikumise algpäevade juhistik on jõudmas (osalt juba jõudnudki) meheikka. Neid ootavad teised kohustused ja uued ülesanded. Paljud neist on vahepääül karskusliikumisele üldse kaduma läind, mõningaid taas on lahutand meist enneaegne surm. Ka vahepääülsetest tegelastest ei ole just palju järele jäänd. Seevastu näeme eeloleva kongressi referentide nimestikku silmitsedes üsna uue generatsiooni esiletõusu¹⁾. Võime olla rõõmsad, et vahepääül nii rohkesti noori agaraid tegelasi pääle kasvand, mis on parim tunnus me liikumise elujõust. Enamik neist on küll juba varemgi tuttavad, kuna nende nimed viimaste aastate noorsoo karskusliikumises järjest sagedamini esinend, kuid üleriiklike küsimuste otsustamisel tooniandjatena nad esinevad seekord siiski vist esmakordselt. Nii mäletame Ilmar Tõnissoni ja Agu Põllu sümpaatlikku esinemist Valga kongressil, Joh. Selohvi (Tartu semin.) tunneme kui võistluskirjutiste korduvat laureaati, V. Veitmanni (Paldiski) üllatas meid Valga kõnevõistlustel oma sümpaatiadivõitva esinemisega, eriti Tartus populaarsed F. Huik ja prl. Viuu Saral on viimase aasta jooksul noorsoo karskusliidu juhatuse liikmetena üldisemaltki tuttavaks saand, P. Vihalemi isikus aga on meil häameel tervitada Paide ühisk. noorsoo liidu tarmukat esimeest. Loodetavasti ei jäta Paide kongressi oma mõtetega rikastamata ka mõningad teised vahepääül esilekerkind tegelaspõlve silmapaistvad liikmed.

Ka kongressi tööjaotuses on mõningad uuendused ette nähtud. Nii ei alata seekord tööd mitte hommikul, mil

1) Osalt see siiski on juhuslik, kuna näit. mag. H. Rajamaa j. m. t. vanemad tegelased pole saand palvet refereerima tulla isiklikel põhjusil vastu võtta.

saadikud öösisest sõidust väsind, vaid õhtul, et võimalik oleks sõiduks kasutada päevaseid ronge ning vahepeäl natukene puhatagi. Päälegi pakub õhtune avakoosolek enam meeleoluloova kavaga ning järgnevate lõbustustega soodsa võimaluse saadikute omavahe- liseks tutvumiseks juba kohe alguses. Kongressi lõpuks on hoitud sarnased elevusrikkad numbrid, nagu kõnevõist- lus ja teelaud. Ning kes teab — võib olla on liidu juhatusel veel muidki üllatusi tagavaraks, millest praegu veel varajane kõnelda!

Kas võiks tahta veel paremaid eel- tingimusi kongressi õnnestumiseks!

Kui Valga kongress osavõtjate vähe- suse tõttu jättis natukene ebaõnnestund mulje, siis loodame, et Paide tuleb kokku suurem kogu kui kunagi varem. Argu ükski ühing jätku omi esindajaid saatmata; need aga, kes ei saa hääle- õiguslikku mandaati, tulgu külalistena (sõnaõigus on kõigil¹⁾) et koos teiste aatekaaslastega veeta paargi värskendavat päeva noorkarsklaste sõjalaagri kõrgepingelises õhkkonnas. Kõik Paide!

1) Eriti teretulnud on külalised neist koolidest, kus noorsoo karskusliidul liikmeid pole.

„Kevadikule“ kirjutand cand. phil. V. ERNITS.

Suurimaks karskusaate võiduks

kujunes Ameerika Ühisriikide presidendi valimine 6 nov. s. a. Teatavasti on Ameerika Ühisriigid olnud moderni karskusliikumise alguskohaks, ühtlasi ka moderni karskusvõitluse eelväerinnaks viimaste aegade ni. Esialgu korraldeti Ameerikas õige suure- jooneliselt üldist karskuspropagandat ja asutati tuhandeid karskusorganisatsioone miljonitesse ulatava liikmete arvuga. Kui aga nähti, et selle vabatahtliku karskus- tööga saavutatakse küll palju kuid siiski mitte kõike, sest osa inimesi jääb ikka ja alati kurdiks ilusatele sõnadelle, mõtetelle ja vabatahtlikkudelle tegudelle, — siis asuti mõjuvamate, üldkohustavamate, sunduslik- kude abinõude tarvitamisele rahva kars- kendamiseks. Panti maksa esimesed kee- lusäädused, kohaliku ja hiljemini osariik- liku keelusääduse kujul. Oli aga juba kau- gelt suurem osa Ameerika Ühisriikidest sel kombel kuivaks tehtud, siis otsusteti üle ühisriiklise keelusäädusega alkoholi müük lõpetada ka neis osariikides, kes seda omal vabal tahtmisel mitte teind poleks, osalt elanikkude enamuse alkoholisõbralikkuse, osalt ümbritsevailt kuivadelt riikidelt kasu- saamise pärast, kuna kuivade riikide „mürg“ element valgus üle piiri märgadesse riiki- desse alkoholi naufima, jättes „mürgade“ riikide kasuks oma töövaeva. Oldi üldiselt arusaamisel, et need „kõrtsid“ ise end lik- videerima ei hakka, ja et seda võib teha ainult üleriiklise üldkeelusääduse abil.

Ameerika keelusäädus on seni 8 aastat maksev olnud. Tema tagajärgede üle on väga palju kirjutet ja kõneldud poolt ja vastu, kus juures avaldub vana tuntud tõde, et alkoholisõbrad keelusäädusest ainult halba teavad kõnelda, kuna karsklased jäl-

legi seda palju paremas valguses näevad. Esimesi juhib muidugi tagamõte, et saaks keelusäädust nii palju kahtlustada, et ta kaotetaks ja joomisvabadus uuesti saabuks. Karskusesõbrad aga katsuvad loomulikult keelusäädust kaitsta päälekippumiste eest ja teda jäädvustada igaveseks ajaks.

Tegelikult on asjaolud nii, et keelusäädus on annud väga häid tagajärgi paljudes Sise- Ameerika osariikides, samuti ka üldstatisti- liste kokkuvõtete järele kogu Ameerika kohta. Üksikuis rannaäärseis „märgades“ osariikides, eriti aga nende suurtes linnas, päämiselt New-Yorgis, esineb aga kee- lusäädusest üleastumisi mõnikord, võrdle- misi rohkelgi määral, ja isikud, kes näiteks tunnevad ainult New-Yorki ja kelle pilk ei ulata kaugemale, suuremate üldistusteni — need isikud võivad omade kogemuste põh- jal päris tõeveendeliselt väita, et Ameerika keelusäädus kuigi tõsine ega mõjuv pole, nagu seda ka tõepoolest tehakse kogu maa- ilma ajakirjanduses.

Niisugust olukorda on muu seas soodus- tand teiste tegurite kõrval Ameerika kesk- valitsuse suhtumine keelusäädusele, mis ole- neb kõige suuremal määral Am. Ühisriikide presidendist, kelle võim on teatavasti palju suurem kui kuningatel ja keisritel. Ja siin peab ütlema, et keelusäädusel pole presi- dentide suhtes seni kõige paremat õnne olnud. Keelusäädus panti maksta presi- dent Wilsoni ajal, kes polnud isiklikult kõige suurem keelusääduse sõber, jättes esialgu kinnitamata isegi keelusääduse maks- manekku sääduse, mis aga parlamendi poolt teist korda samakujuliselt vastu võeti ja maksta panti, kuna president seda enam teist korda takistada ei võind. Järg-

mist presidenti Hardingit peavad tõuteoreetikud nõrgaks oma koltuste täitmisel, mille all loomulikult kannatas ka keelusääduse maksmapanek, kuigi Harding ise oli täiskarsklane ja keelusääduslane ega keeland oma poolehoidu keelusäädusmõttele. Praegust presidenti Coolidge'it peetakse presidendina keskmiseks. Ta on täiskarsklane ja keelusääduslane ja väljendab selgelt oma keelusäädussümpaatiat. Tal ei jatku aga sisemist julgust keelusääduse järsuks läbiviimiseks, vaid liiga palju arvestavana poliitikamehena ei taha ta paljudelgi juhtudel keelusäädusküsimusest tülikäsimust teha ja laseb nii mõnelgi korral asju minna, nagu nad lähevad, mille all keelusääduse läbiviimine mõnes kohas loomulikult kannatab.

Keelusääduse läbiviimise suhtes toob täieliku pöörde hiljutine Hooveri valimine tulevaseks Ameerika presidendiks (astub ametisse 1 märtsil 1929). Hoover kuulub isikuna igatahes suurimate hulka, keda Ameerika presidenditoolil üldse nähtud. Ta on raudkindel keelusääduslane, ühtlasi geniaalne organiseerija ja ehtameerikalik optimist. Kõigi nende omaduste tõttu on täitsa võimatu mingisugune kompromiss keelusääduse maksmapanekul, ja kindlasti saavad Hooveri kindlat kätt lähemal ajal kõik Ameerika „märjad“ osariigid ja linnad tunda. Isegi New-York ei pääse sellest saafusest, seda enam, et hiljutistel valimistel „mürgade“ juht Alfred Smith isegi kubernerina vähemusse jäi ja oma koha peab üle andma „kuivale“ vabariiklasele Franklin Rooseveltile.

On muidugi raske öelda, kui ruttu suudab Hooveri valitsus kõik „märjad“ kohad Ameerikas „kuivaks“ teha. Võib aga oletada, et see sünnib siiski võrdlemisi ruttu, ja et juba lähemal ajal hakkavad Ameerikast saabuma mujale maailma hoopis teistsugused sõnumid keelusääduse mõjust ja maksmapanekust, kui seni. Läheb ju raske-
maks valetefeid Ameerika keelusääduse

üle levitada kui selleks enam kuigi palju asjalikku alust ei jäe. Kõik see tõstab aga kogu maailma silmis Ameerika keelusääduse prestiihi ja kõvendab keelusääduse mõtet mujal maailmas.

Veel teiselgi kombel suudab Hooveri valitsus teed tasandada keelusääduse mõttele kogu maailmas. On ju üksikute maade keelusääduse suurimaks vastaseks alkoholi salavedu maailma meredel, mille vastu on praegu kavatsusel rahvusvahelised lepingud rahvasteliidu kaudu. Ameerika Ühisriigid ei kuulu küll Rahvasteliitu, kuid võib päris kindlasti öelda, et Hooveri valitsus toetab kõigesuurema energiaga rahvusvahelisi kontrabandivastaseid lepinguid ja aitab sellega võimalusi luua keelusääduse maksmapanekuks üksikuis riikides. Sellega oleks aga suur samm lähemale jõutud keelusääduse teostamisele üle kogu maailma.

Lõppeks tuleb märkida, et Hooveri võit Ameerika valimistel on kaudselt karsklaste üleilmiseks moraalseks võiduks ja julgustuseks, olles samal ajal ebameeldivaks üllatuseks karskusemõtte vastastelle, kes ruttavad muidugi seletama, et karskusküsimus siin kuigi suurt osa ei olevat mänginudki vaid hoopis teised asjaolud, milliseid seletusi oleme küllalt juhtund lugema rahvusvahelise ajakirjanduse veergudelt. Need seletused on muidugi kohased keelusäädusvastaste südamerahustuseks, kuid nad ei muuda objektiivseid asjaolusid, nimelt keelusääduslaste suurt võitu.

Ei ole liialdetud väide et Hooveri Ameerika Ühisriikide presidendiks valimine on suurim sündmus rahvusvahelise karskusliikumise ajaloos, millele järgneb uus lehekülg inimkonna vabanemisloos alkoholismi mõju alt. See toob elavust ja julgust kogu üleilmisesse karskusliikumisse, eriti aga noorsoo karskuspüüetesse. Kõigil karsklastel, eriti aga noortel on nüüd küllalt põhjust suurima huviga jälgida karskusliikumise ja keelusääduse saavutusi Ameerikas, üleilmise karskusvõitluse eelkantsis

Olgem hääl — mitte vastukaja!

Mõtteid algupärasusest.

Enamjagu inimesi mõtleb võõraid mõtteid, teeb võõrast tööd, seab oma elu võõraste kavade järele ja, lõpetand maise rännaku, maetakse võõrasse muldagi. Harilik, keskpärane inime armastab kõiges järgneda juhile. See on lihtsaim ja kergeim tee elust läbi pääsmiseks. See päästab ka tarvidusest teha ise omale plaane ja kavatsusi.

Elu teiste abil.

Meie aja kõige iseloomustavamaid tunnuseid on üldine tendents elada teiste abil. Ka vaimline iseelamine on muutumas harulduseks. Tuntakse suurimat lõbu lugeda teiste kirjutisi tühiste, labaste ja paheliste eluavalduste üle ajakirjandusest, raamatuist ja mujalt; jätakse teiste hooleks sarnased tarviliikud ühiskondliku elu avaldised, nagu laul,

mäng, kujutavad kunstid ja palju loova töö liike. Vanad greeklased tundsid rõõmu raskete mängude mängimisest — see oli tõenduseks ülevoolavast elueenergiast. On tõsi, mängu- ja spordirõõm on viimasel ajal suuresti tõusnud. Kuid üldine elulisuse tasapind on madalam kui see olema peaks. Me ei palka ainult jõumehi sportliste mängude jaoks, me maksame teistele, kes tantsivad meile, kes laulavad meile ja teevad palju, mis me õigusepoolest peaksime õppima ja tegema ise endi rõõmuks.

Kas on ime, et algupärasus on haruldane asi? Et jõud, mis peaks arendama uusi ümberhindavaid ideid ja meetode on suhteliselt nii nõrk?

Lugege arvustavalt.

Meie lugemine ei ole korraldetud teaduslikult. Teeme hästi, kui meeles peame Ameerika filosoofi Emersoni kaks tähtsat käsku lugejaile: lugege arvustavalt, lugege loovalt. Ühelt auväärt vanalt daamilt küsiti kunagi, kas ta usub, et valaskala neelas Joonase, nagu ütleb piibel. Daam vastas kiirelt, et ta mitte ainult ei usu seda, vaid ta on samuti valmis uskuma, et Joonas neelas valaskala, kui piibel seda ütleb! Mõnel meie kirjanduse ilma kriitikata lugejal pole põhjust naeratada

vana daami orjaliku alistuse üle autoriteetsele õpetusele, kuna paljud neist samuti ilma kriitikata vastu võtavad kõik, mis nende lemmikajakiri või leht propageerib.

Lugeda loovalt tähendab omi mõtteid ühendada autori omadega. Vaevalt on vaja mainida, et tähtsaim teos üheksateistkümnendal aastasajal oli Darvini evolutsiooni teooria. Ükski teine töö ei ole olnud nii viljakas inimeste teadmiste laiendamises kõiksuse (universumi) üle. Ja Darvini juhtis ta suurele tööle ühe mõjuva koha loovalt lugemine Malthuse raamatust „Essee rahvastest“, raamatust, mille suurelt oli inspireerinud Malthusele William Godwini „Moraali filosoofia“ loovalt lugemine. Arge lugege midagi, ilma et see teis ei kajastuks. Õppige mäletsema intellektuaalset toitu. Lugege vähem, (igatahes vähem halbu raamatuid) mõelge rohkem, ja te saavutate enam.

Loov, s. o. algupärane mõtlemine on peaaegu raskeimaid asju maailmas. See on palju enesedistsipliini tagajärg. Päämisiks takistusiks on meie vaimline laiskus, halvasti seeditud teadmised, jõuetus selgesti termineid ära määrata, õige tehnika puudus.

Ainetel A. K. — t.

AL. LOORING.

Märkmeid karskustööst.

ie praegune karskustöö on piirdunud enamasti karskuskoosolekute ja karskusõpiringide pidamisega ja karskuseksamite õiendamisega. Ei saa nende tähtsust eitada, kuid arvan, et see on natuke vähe.

On harilik nähtus, et karskuskoosolekutest ja karskuseksamitest võtab osa see osa õpilaskonnast, kes juba enam-vähem karkussõbralik. Kuid suurem hulk jääb siit eemale. Karskustundidest ja karskuspäevadest peavad osavõtma küll kõik õpilased, kuid need

koosolekud ei aita palju, need on sageli liig ametlikud. Tean juhuseid et õpetaja on ise alkoholik ja seletab oma arvamisele ses asjas vastu: ja teeb nagu oleks ta karske, kuigi ta seda tõeliselt ei ole. See silmakirjalikkus teeb, neil ametlikel koosolekuil karskusasjale kasu asemel kahju. Kindel on, et selline tegevus on liig algeline, siin on vaja uuendusi. Vaja on viia karskustöö laiemalle aluselle, vaja võita ka need karskusaate poole, kes selle vastu senini erilist huvi ei tunne!

Üheks väga hääks vahendiks karskusaate levitamisel on karskuskirjanduse

levitamine. Vaimustus mis koosolekult saadakse, on mõneks hetkeks. Kirjandust aga aegajalt jälle lehitsedes tulevad meile vanad mõtted uuesti meelde, vaimustume uuesti. Karskuskirjandust lugedes on jõudnud nii paljudki karskusveendumuselle.

Meil kurdetakse sageli, et ostetakse liig vähe karskus- ja elureformi kirjandust. Millest on see tingitud? Arvan meil puudub küllaldane reklaam ja levitajad. See on meie oma süüd. Kirjandus ei ole kõigile mitte kättesaadav. Meie karskus ja elureformi kirjandus seisab „Hiina müüri taga“, E. N. K. liidu laos. Toome karskuskirjanduse rahva sekka, toome nende sekka kus seda oodetakse! Kui vähe levib meil „Kevadikku“ ja muid E. N. K. ja E. K. väljaandel ilmud raamatuid, see levik on otse naeruväärt väikene! Kuidas tuua siia parandust? Kirjanduse levitajad igasse kooli ja „Kevadik“ igale üksikliikmele! Lugedes E. N. K. ringkirja nr. 10, imestasin väga, et ainult kahel E. N. K.-tu kuuluval organisatsioonil käib „Kevadik“ igale üksikliikmele. See on kurb.

Nii ei tohi see enam edasi kesta! Meil on 7.000 E. N. K. üksikliiget ja „Kevadiku“ levik on vaevalt 2000 eksemplaari!! Siin on vaja ainult kohapääl hääd algatust ja „Kevadik“ käib igale üksikliikmele. Olen organisatsiooni liige, kus käib igale üksikliikmele „Kevadik“ (umbes 150 eksempl.) ja see ei tee organisatsioonile mingisugust raskust. Semestris on liikmemaks 25 s. ja selle eest käib ka „Kevadik“. Vaja ainult küsimus organisatsiooni pääkoosolekul ülesvõtta, ning otsustada ringi arvel, tellida igale üksikliikmele, kõrgendades liikmemaksu, „Kevadik“. Vast V noorsookarskuskongress toob sellele küsimuselle lõpliku lahenduse! Kuid nii see edasi kesta ei tohi, et laseme oma häalekandjat kiratseda!

Teiseks: E. N. K. väljaandel ilmud raamatute levik on liig väikene ja sellepärast ei ole võimalik kirjastada roh-

kem väärtuslikku kirjandust. Ka siia toome tänasest pääle paranduse! Igasse E. N. K. kuuluvasse organisatsiooni E. N. K. ja E. K. usaldusmees, kes levitab mõlemi organisatsiooni väljaandel ilmud kirjandust¹⁾. Loodan, et ükski kohapäälne juht ei keeldu levitamises kaasa aitamast. Iga karskusorganisatsiooni juhatus võiks esitada E. N. Karskusliidule palve, et soovib levitada tema väljaandel ilmud kirjandust ja muidugi vastab E. N. K. juhatus jaatavalt. (Võiks ka E. N. K. juhatus pöörduda noorsoo karskustööd juhtivate tegelaste poole palvega, ja loodan, et siin tagajärgi on). Iga keskkooli ja algkooli karskusringi juht võtku seda küsimust tõsiselt!

Jah, ega meil tõeliselt siis karskuskirjanduse vastu nii vähe huvi ei tunta, kui arvatakse. Vaja teha see ainult kättesaadavaks, siis ostetakse teda küll. Tean, isiklikult kurtsin sageli, et meie koolis ostetakse nii vähe karskuskirjandust. Tellisin levitamiseks karskus ja elureformi kirjandust, ja milline üllatus! Kirjandust ostetakse kaunis rohkesti. (Näit.: G. Laja raamatut „Miks olen karske?“ müüsin esimese saadetise, 20 eksempl. kahe päevaga läbi). Siingi on vaja vaid hääd algatust ja tahet töötada!

Iga noorsoo karskusringi juht! Teeme endale ülesandeks, levitada iga E. N. K. ja E. K. väljaandel ilmuvat raamatut nõnda, et see enda ära tasub (kui E. N. K. kurdab juba kas leiduks 400—500 ostjat Noorusjõud IV., siis ütleme juba kohe jah!) Võib olla kardetakse, et see toob levitajale majanduslikku kulu. Ei. E. N. K. annab oma levitajatele protsendid.

Loodan, et mu read ei jää mitte hüüdjaks hääleks kõrbes, vaid et nad mõndagi virgutavad aktiivsemale tööle

1) Paides peetavale V. noorsoo karskuskongressile Liidu juhatuselt esitatav liidu põhikirja parandus näeb ette liidu koosseisus edaspidi ka kirjavahetajaid liikmeid (usaldusmehed). Esimeste k. l.-e valimine sünniks tuleva aasta algul.

HÄID RAAMATUID

A. Meikop. Noorsooliikumisest ja noorsootööst. Käsiiraamat noorsoo organisatsioonidelle ja kasvatus- ning vabaharidustegelastele. ÜENÜ keskjuhatause kirjastus ja väljaanne № 3. Tallinnas, 1927. (Hind 3 kr.).

Siitamaani meil puudus süstemaatiline läbilõige noorsooliikumise probleemistikust ja ülevaade ta avaldusvormidest eri mail ning olime sunnitud läbi ajama võrkeelsete teostega või üksikute artiklitega, mis laialipillat siin-sääli ajakirjades ja koguteostes. Isegi võrkeeltes oli raske leida ühte sarnast teost, mis annaks ülevaate noorsooliikumisest üldse, vaid nad ikka riivasid küsimust vaid osati, kas rahvuste või ilma-vaadete järgi. Nüüd on ÜENÜ kauaaegne esimees A. Meikop enda pääle võtnud ülesande eesti lugejalle sarnase teose nõutamise, mis suure hilinemisega (trükkima hakati seda juba 1927. a.) äsja jõudis tarvitaja kätte. Eelpoolõeldust järgneb, et sarnaselle teoselle asetetavad nõuded pole just väikesed, eriti kui arvesse võtta, et noorsooliikumise olemus ja ta alused ikka veel on väga vaieldavad asjad ja sel alal suured lahkuminekud valitsevad, ning viimased aastad ühes liikumise tegeliku raugemisega (mitte ainult Eestis!) mõningaidki ümberhinnanguid esile toond¹⁾.

A. Meikop esineb autonoomse noorsooliikumise veendund kaitsjana. Nii nagu naisliikumine taotleb naiste iseseisvust ja töölisklassi liikumine töölisklassi vabanemist, nii peab noorsooliikumine noorsoole looma iseseisva asendi kaasaja sotsioloogilises struktuuris. Ja nii nagu „töölisklassi vabastamine on töölise eneste asi“, nii võiks neid K. Marxi sõnu teisendades öelda, et ka noorsooliikumine on vaid noorsoo enese asi ning igasugune „noorsooliigutamine“ — noorsoo hooldus on kurjast. Selles põhi-veendumuses peitub A. Meikopi teose tugev ent ühtlasi ka nõrk külg. Tugev seepoolest, et sellega on õieti tabatud noorsooliikumise prometeuslik isestustung, tung luua ise

omad eluvormid, kuid ühtlasi vabastetakse seega vanem põlv igasugustest kohustustest noorsoo vastu (mistõttu otsekuu põhjendamatuks muutuvad A. Meikopi eneseigi rohkearvulised vägagi kibedad etteheitid selles suunas) ja, mis veel pahem, tõstetakse noorsooliikumine mingiks abstraktsiks ideaalvormiks, millel pole vastet tegelikus elus, ainagi meil, Eestis. A. Meikop arvab autonoomse noorsooliikumise meil Eestis parimini väljuvat ÜENÜ's, kuid lugejalle jääb üsna arusaamatuks, mis teel on võimalik enamasti eriharudesse jagunevaid, konkreetsete üksikküsimustega tegelevaid (sport, keeltekursused, õpingid jne.) ÜENÜ osakondi samastada „totaalsete oluühtumitega“ (Wesensgemeinschaften), milleks A. Meikop prof. E. Sprangeri jälgendades noorsooliikumist teoorias peab. Kas poleks siiski palju õigem mõõnda, et täiesti autonoomne noorsooliikumine (A. Meikopi mõttes) kestvana nähtena on sama häa kui võimatu ja, välja arvatud vahest ehk saksa „rändlindluse“ esimene puhang (K. Fischeri aeg), ta sarnasena kunagi kuskil teostund pole. Mis puutub Eesti noorsooliikumisse, siis on noorsoo üldpõhjendusest (kahjuks Meikopiigi juures väga saksapärasest, kuigi ta seda teiste ette heidab) selle mõistmiseks igatahes vähe, kuna siin mõju avaldab hulk kohalikke ja ajavaimust tingitud tegureid, mis kõnealiolevas teoses lahtirullimata jäävad. Mis puutub noorsoo karskusliikumisse, mida A. Meikop nii sageli igavaks, kuivaks „noorsooliigutamiseks“ peab, siis peab küll tähendama, et A. Meikop seda asja nähtavasti väga pääliskaudselt tunneb ja selle sügavamasse tuuma ning ta tõukejõududes üldse pole tungind (olgu mõõdamines öeldud, et viimastel aastatel just noorsoo karskusliikumine kõige visamalt noorsooliik. positsioonidel näib püsivat, ei mitte ainult Eestis, vaid noorsoo. emamaal Saksamaalgi).

Ülevaade noorsooliik. välismaal, millele lehekülgede arvult kaunis rohkesti ruumi antud, jääb kahjuks väga uduseks ja poolikuks, ei niipalju ruumi puudusel, kui just A. Meikopi käsitusviisi laialivalguva ebamäärasuse, väheüleva ebakonkreetsuse tõttu (mis, muide, teisteski päättükides end kibe-

1) Vt. näit. Dr. R. Thurnwaldi poolt väljaantav „Forschungen zur Völkerpsychologie und Soziologie“, Band IV. Die neue Jugend I, II, III. 1927.

dasti tunda annab). Ka Eestile pühendat p at ukkidest ei saa me palju selgemat pilti.

Teose teine osa koosneb tegelikkudest juhtn o ridest  UN U osakondade tööks, mille hulgas aga rohkesti on sarnaskei materjali, mida kasulik on tähele panna teistelgi noorsooringidel (juhime m. s. ka noorsoo karskusringide tähelepanu sellele osale).

Lõpuks ei saa jätta mainimata, et teos stiililt on väga puudulik: palju  iendat ja  iendamata kirjaviigu, kohmakad, j rjekindlustatud sõnakujud, lohisevad, ebamäärased laused jne.

Kuid — k ogist puudusist hoolimata A. Meikopi „Noorsooliikumisest ja noorsootööst“ on teos, mille ilmumist ma h ameelega tervitan ja soovitan k ogil noorsootegelasil temaga tõsiselt tutvuda.

A. Elango.

G. Laja. Miks olen karske? Eesti Karskusliidu kirjastus. 1928. 88 lhk. Hind 40 senti.

Rahvaliku karskuskirjanduse puudus on end mõnelgi korral annud kibedasti tunda. Aastat 6—7 tagasi ilma kindla süsteemita ja juhusliku valikuga tõlgitud bro  t urid on kas m uigilt otsas või algusest päale tarvitamiseks k lbatud, uusi aga on juurde ilmund vähe, osalt autorite, osalt kirjastusv oimaluste puudusel. N uid on agaramad karskusinstruktorid asund seda puudust kõrvaldama. Nii ilmub paar aastat tagasi meie vanema karskusinstr. R. Hanssoni sulest  isna õnnestunult alkoholi sotsiaalsest kahju kirjeldav teos „Suurem kurja juur“ („Sõnavara“ kirj. 1926, 44 lhk. Hind 50 senti), millele äsja tuli lisaks R. Hanssoni noorema ametivenna G. Laja k neallolev raamat.

Oleks eksitus k neallolevalle teoselle liigineda suuremate, teaduslikule väljaandele kohaste, nõudmistega: seda ta ei ole ega tahagi olla. Ta on enne kõike meeleolu loov rahvalik kihutusbro  t ur, määratud eriti

maaseltskonnale eesotsas algkooli lõpetand noorsooga (nagu  eldakse eessõnas), ja sarnasena teda võib pidada kõigiti soovitusv a rseks. On päris r o m lugeda veundund inimese veenvaid sõnu sarnasellegi endastm oistefavana n ivalle teemile, nagu „Miks olen karske“. Kui tead, et väga paljudelle see ometi mitte pole endastm oistefav, vaid vajab veel paljugi põhjendamist ja s undenamist. Kuigi G. Laja õnneks üldiselt on hoidund vesiste moraaljuuste eiefamisest ning näit. tsitaatidegi valikul osutab omajagu kriitilist maitset, oleks ses suhtes kohati soovivand veel suuremat ettevaatust ja subjektiivsete edas-tagasi targutuste asemel rohkem konkreetseid t osi asju. Poleks teind v iga hoiduda ka kohati liiga esilekippuvast ühekülgsest fanatismist (aatev oitlejaile küll nii omasest, ent rahulikku lugejat ometi h irivast), nagu näit. laused: „Ei ole ühtegi teist nähet tänapäeva tsivilisatsioonis, mis nii rohkearvuliste r oveduste põhjuseks oleks kui joomine“ (lhk. 58), või „Neid, kes suuks alkoholi h aitegevasse mõjusse, tänapäev päale n urimeelsete ei olegi“ (ibid.), või „Iga alk. tilgaga, mis endale suhu kallame, teeme enese osanikuks k ogis kurit ois ja pahedes, mis tema tõttu aset leivad“ (lhk. 64) jne.

V artuslikuks lisanduseks tekstile on värsked ja kontrollitud arvustikud alk. tarvit., joogikohtade arvu ja kuritegevuse kohta Eestis. Kuna teos on p aamiselt üleskutse karsklastele organiseerumiseks, poleks olnud paha paarile viimaselle leheküljele asetada juhiseid vastavate org-ide asutamiseks, mille eest mõnigi noor lugeja oleks olnud tänulik.

Keel on enam-vähem korrektne. stiil hoogne ja kohati isegi nauditav (näit. lhk. 25).

V aevalt tarvitseb mul karta etteheitid, kui soovitan seda raamatukest lugeda igal ühel, ka keskkoolinoorsool ning keskkooli l opetanuilgi. Haruldaset odav hind teeb ta k ogile kättesaadavaks ($\frac{1}{2}$ senti lehek., tavalise 2—3 asemel!).

A. E.

Noorsoo t o mailt.

Noorsoo karskusliikumisest Lätis.

Balti riikide  li pilaskonverentsi puhul hiljuiti Riias viibides oli meie liidu esimehel võimalus tutvuda m. s. ka Läti noorsoo karskusliikumisega. Viimane on alles võrdlemisi algelises seisukorras. Ei tehta üldse vahet laste ega noorsoo karskusringide vahel, vaid nimetetakse niihästi alg kui ka keskkoolide juures tegutsevaid kargusorg- e lootusringideks. Kokku on neid umb. 200 ümber 6-7000  ksikliikmega (meil lootusringe algkoolides üle 500, umb. 15.000  ksikl.).

Mingit omaette keskkorraldust neil pole vaid üldjuhtimine on meie üldisele karskusliidule vastava Läti Alkoholivastase  hingu (Latvijas Pretalkohola Biedriba) k es. Viimase kongressidele kutsufakse ka lootusringide esindajad, kes siis koos õpetajatega moodustavad karskuskasvatuste küsimuste sektsiooni, kus arutetakse p aasjalikult lootusringide t osse puutuvaid küsimusi.

Aastat 3—4 tagasi oli ühel noorte grupil kavatsus Eesti eeskujul noorsoo karskusliitu ellu kutsuda (mõned neist käisid m. s. Eestis selle tööga tutvumaski), mille nad teostasidki, kuid vanade vastuseismisel läks

see peagi hinguselle ning praegu pole sel-
lest enam ei kihku ega kahku kuulda.

Seevastu plaanitseatakse Läti Alkoholiv.
Ühingu ringkonnis erilise karskuskasvatuse
nõukogu loomist, mis koolikarskustöö kogu
ulatuses enda hoolde võtaks. Praegu pole
teada kas sellestki asja saab.

Kes teab, kas meilgi seisukord parem
oleks olnud, kui asja juhtimist noorte kätte
poleks usaldet, vaid noorsookarskustöö
kogu ulatuses Eesti karskusliidu tiiva alla
oleks jäetud, nagu seda aastat 7 tagasi nii
mõnedki pooldasid. A. E.

Tartu Noorsoo Karskusorg-ide Keskkorralduse tegevusest.

Ühinemises seisab jõud.

Selle mõtte tähtsusest on aru saand
Tartu noorte karskusorganisatsioonid, koon-
dudes juba paar aastat tagasi ühise kesk-
korralduse ümber, mille eesmärgiks on ühi-
selt luua pinda karskusaatele noorte kes-
kel, virgutada üksik-org-ide tööd ja korral-
dada suuremaid ettevõtteid mis käiks ük-
sikorg-el üle jõu. Tänavuaastane juhatus,
mille juhatajaks ksv. F. Huik (H. Treffneri
g.), laekuriks A. Lübeck (Komm. g.) ja
kirjat. L. Käki (Tartu Tüt. g.), töötas tege-
vuskava välja, milles eriti rõhku pannakse
ringide töö elustamiselle. Senini on korral-
detud üks suurem referaat õhtu, kus hr.
A. Elango esines kõnega „Noorsoo enese-
avaldusist välismail“ ja millest paarsada
õpilast osa võtsid. 28 nov. korraldeti kõne-
võistlus, millest osavõtt elav oli. Võistlu-
sel esinesid kuus kõnelejat, neljast koolist,
kõneldes ainele: „Noorsoo osa elurefor-
mis“. Esimese auhinna vääriliseks tunnis-
tati J. Seliohv (õp. seminar). Teise auhinna
vääriliseks: F. Huik, ja E. Järve. (Treff-
neri gümn.).

Tuleval poolaastal on ette nähtud org-ide
vaheliste refer.-vaidluskoosolekute, samuti
suuremate õhtute (Kevadiku j. t.) korral-
damine. Ühiste väljasõitude, suuremate
kontsert-miitingute j. m. s. korraldamine.

Ergutades tööd üksikuis ringes, referen-
tide muretsemise, ainelise toetuse ja nõu-
annete näol, on T. N. K. K. leidnud laial-
dast poolehoidu, mõjutades nii mõnegi uue
org-i astumist karsklaste perre.

Suuremal määral loodetakse tegutseda
tuleval poolaastal, kuna ennejuulune tegut-
semisaeg hilise juhatause ametisse astumise
tõttu, osutus liiga lühikeseks.

Lehisto.

Viljandi koolinoorsoo organisat- sioonest.

Kui rääkida Viljandi puht koolinoorsoo
organisatsioonest, siis tuleb esijoones pea-
tuda linnagümnaasiumi kirjandusteadusliku
ringi juures. See on suurimaid õpilasorgani-
satsioone Viljandis; koondab endasse pea
kõik kooli õpilased. Ka tegevus on sääli,
nii mõeldud kui ka käesoleval õpeaastal,

võrdlemisi elav. Ring peab ülal õpilaste
lugemislauda, korraldab referaatkoosolekuid
jne., ringi juures töötab ka näitetrupp.
Huvitavaiks on kujunend ringi poolt korral-
datavad kirjanikkude mälestusõhtud, (hil-
juti Tolstoile pühendatud), mis algavad
mitmete põhjalikkude referaatidega ja lõpe-
vad tantsude-mängudega.

Teisena teguvõimsama õpilasorganisa-
ioonina tuleks mainida maakonna Gümn.
eneseharimiserühma. See on eriti tänavu,
energilise esimehe Änilase juhatusel vilja-
kalt töötand. Nii on korraldetud mitu
vaidlus- ja referaat koosolekut ning ka
populaarteaduslikke loenguid. Iseäranis
elavaks ja sõnarohkeks on kujunend ringi
vaidluskoosolekud. Ring peab ülal ka õpi-
laste lugemislauda ja on korraldand ning
korraldab male-kabe võistlusi.

Tänavu sügisel näitas elavat tegevust ka
sama kooli spordiühing, korraldades kesk-
koolidevahelisi võistlusi. Ühingu talvise
tegevuskavas on korraldada sihtvõimlemist
liigetelle kaks korda nädalas.

Teised keskkooliõpilaste ühingud, hari-
dusseltsi tüü. gümn. kirjandus-teaduslik
ring ja linnagümn. spordiring töötavad juba
vähem intensiivselt. Algkoolidest töötab
ainult linna III (end. IV) karskusring.

Lõpuks olgu veel mainitud, et neist
kuuluvad E. Noorsoo Karskusliitu linna-
gümn. kirjandusteaduslik ring ja III algkooli
karskusring, kuna maak. gümn. enesehari-
misrühmas on liikmeks astumise küsimus
veel senini otsustamata. A. Aele.

Noorsoo suvipidustused.

Uueks alaks oma töökavva on E. Noor-
soo Karskusliit võtnud noorsoo suvipidus-
tuste korraldamise.

Esimene noorsoo suvipidustus peeti
Koolinoorsoo Keskliidu korraldusel Võru-
maal, Kirepis, 1926 a. suvel. Teine leidis
aset sama aasta suvel, üleilmlise karskus-
kongressi ajal E. Noorsoo Karskusliidu
poolt korraldetuna. Mõlemad õnnestusid
hästi, jäädes osavõtjate mälestusse püsima.

1929 a. suvipidustus kavatakse korral-
dada laiaulatuslikum ja huvitavam senistest.
Aeg oleks 23—26 juunini, koht Pärnu, ühen-
duses samal ajal ja kohas peetava karskus-
liikumise 40-aastase juubelikongressiga.

Kavas oleks: 1) osavõtt juubelikon-
gressi olulisemast istungeist 2) õhtune
rongikäik ja väljasõit merele 3) väljasõit
eesti karskusliikumise hälli juurde Torri 4)
paar töökoosolekut. Viimaste üldteemiks
kavatakse võtta elureformi ja uue elu-
stiili küsimused.

Osavõtt pidustusist oleks kõigile liidu
üksikliikmeile vaba.

Uusi liikmeid.

E. Noorsoo Karskusliidu liikmeiks on
vastu võetud sel semesõniril järgmised orga-
nisatsioonid: Ulvi algkooli lootusring, Võru

poeglaste gümnaasiumi noorsooring, Võru õpetajate seminari karskusring, Kassari noorte ühing „Edu“ karskusring, Tartu tütarlaste gümnaasiumi enesekasvatusing. Mitmelt org.-ilt, kes on samuti otsustanud liidu liikmeks astuda, pole senini saadud kõiki tarvilikke andmeid mistõttu nende vastuvõtmise liidu juhatuses pole veel otsustet.

„Kevadikku“ levitavad:

*1. Tallinna I tütarl. gümna. kirjan-
dus-teaduslik ring	150 eks.
*2. Läänemaa õpet. seminari õp-
pur-ühing	143 eks.
3. Valga tütarlaste gümnaasiumi-
karskusring	80 eks.
4. Paldiski koolinoorsoo ühing	70 eks.
5. E. N. K. S. tütarl. gümna. kars-
kusring „Aifa“	50 eks.
6. H. Treffneri gümna. karskusring	50 eks.
7. Pärnu I. tütarl. gümnaasiumi
õp. üh. „Lotos“	50 eks.
8. Viljandi I. ühiskönn. kirjan-
dus-teaduslik ring	50 eks.
9. Valga poegl. gümnaasiumi
karskusring	50 eks.
10. Ambla gümna. õp. üh. „Püüde“
karskusosakond	40 eks.
11. Rakvere õpet. seminari kars-
kusring	35 eks.
12. Paide ühiskönn. noorsoo liit	30 eks.
13. Pärnu poegl. gümna. õp. üh.
„Püüde“	30 eks.
*14. Põltsamaa noorseppade maleva	30 eks.
15. Tallinna tütarl. kommerts-
gümna. karskusring	30 eks.
Teised organisatsioonid ja
üksikisikud levitavad alla	30 eks.
Kokku levib „Kevadikku“	
Liikmete org.-ide kaudu	1464 eks.
Levitajate (mitteliikmete) kaudu	298 eks.

Üksiktelijaid (postiteel, kirjateel) 246 eks.
E. Karskusliidu instruktorite kaudu 100 eks.
Maksuta saadetavad eks. (toeta-
jatele liigetelle, ajalehtedele jne.) 118

Kokku 2226 eks.

** Tellimise korras, igale oma liikmele.

„Kevadiku“ tellimiste kogumise võistluse tagajärjed.

Kevadel välja kuulutat võistluse täht-päevaks 1 detsembriks olid kõige enam „Kevadiku“ aastatellimisi vastu võtnud J. Tavast (Paide Ühiskönn. Noorsoo Liit) — 30 tellimist ja A. Looiring (Läänemaa Õpet. Seminari Õppur-ühing) 27 tellimist.

Esimene sai auhinna Foersteri „Elujuhi“ ja „Noorusjõud“ I, II, III, teine „Noorusjõud“ I, II, III.

Kirjavastused.

E. T-u. Tartus. Ümbertöötatult läheb küll.

I. Suvila, Tartus. „Alkoholi mõju taime kasvule“ ei luba „Kevadiku“ vähene ruum avaldada. Päälegi antakse sellasteks katseteks näpunäiteid kooli loodusloo tunnis.

A. Aele, Viljandis. Täname. Osa saime kasutada. Loodame, et edaspidigi meid meele peate.

R. Linnus. Tõlget Tagorest ei saa seekord kasutada ruumipuudusel. Sobival juhul avaldame edaspidi.

I. A. Väandras. „Millisena näeksin „Kevadikku“ sisaldab huvitavaid mõtteid, kuid avaldamiseks on nende sõnastus veidi puudulik.

A. Looiring, Haapsalus. Avaldasime lühendatult häämelega Teie „Kevadiku“ ja elureformi kirjanduse levitamise võimalusse. Optimumlikult suhtuva kirjutuse.

Iga inimene, peab õppima üksinda kõigi kõrval püsima, üksinda kõigi eest mõtlema — kui see vajaline, siis ka kõigi vastu. Vieti mõelda on kõigi eest mõelda, isegi kui kõigi vastu mõeldakse.

Romain Rolland

(Sissejuhatus „Clerambault'sse“)

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja; mag. phil. Alfred Koort. Tegev toimetus: Aleksander Küng, L. Kodres, F. Huik, E. Kubjas, I. Tõnisson. Toimetuse kõnetunnid: tegevtoimetajal — iga päev 13—¹/₂15 Jakobi t. 8.

Toimetuse aadress: Tartu. pstk. 86, telefon 404.

K. Mattiesen, Tartus.